

Velmi stručný průvodce začínajícího faráře právní džunglí

(podle právních předpisů platných ke dni 31. 10. 2025)

Vigilantibus iura scripta sunt.

Existuje více oblastí, kde se farář či jáhen může při své činnosti setkat s právem a kdy mu bude ku prospěchu alespoň základní znalost některých právních předpisů.

V první řadě farář i jáhen vystupují jako duchovní státem registrované církve, které jsou přiznána zvláštní práva. K tomu se váží některá práva a povinnosti. Farář i jáhen je oprávněn být osobou, před níž se uzavírají sňatky (za podmínek stanovených řády ČCE a právními předpisy ČR), je chráněna jeho povinnost mlčenlivosti. Může také vyučovat náboženství ve školách a vykonávat duchovenskou službu v armádě či věznicích.

Na druhém místě vystupuje farář, je-li zároveň správcem sboru, spolu s kurátorem jako představitel sboru. Spolu s kurátorem tedy jménem sboru jedná a vstupuje do právních vztahů (zejména uzavírá smlouvy). Odpovídá též za škodu, kterou úmyslně nebo nedbalostí při správě majetku sboru způsobil.

Vzhledem k tomu, že církve jsou také součástí občanské společnosti, mohou sbory i jejich členové využívat i svého práva zakládat spolky, shromažďovat se, podávat petice či získávat informace od orgánů veřejné správy.

Na činnosti, které kazatel i sbor vykonávají, se vztahuje i mnoho jiných právních předpisů, které zde zmíněny nejsou, ač jsou pro provoz sboru podstatné. Jsou to např. předpisy upravující pořádání táborů, požární ochrany či předpisy vztahující se k památkové péči.

Doba, kdy byly zákony trvanlivé a zaznamenávaly se na stejně trvanlivý materiál, je dávno pryč. Je tedy třeba mít na paměti, že právní předpisy se neustále mění. Při vyhledávání informací z právní oblasti na internetu je nutné si uvědomit, že tyto nemusí být již aktuální.

Vždy platí, že při nejasnostech, sporech či uzavírání závažnějších smluv je lépe obrátit se na advokátní pomoc. Je k tomu sice třeba vynaložit jisté prostředky, ale zpravidla se tím předejde výdajům daleko vyšším.

1. OCHRANA SVOBODY NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ, ZÁKON O CÍRKVÍCH, REJSTŘÍKY

Ochrana náboženského vyznání je v ČR zakotvena v **Listině základních práv a svobod**. Ta každému jednotlivci zaručuje právo „*svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.*“ Dále zakotvuje autonomii církví vůči státu a uznává právo církví „*spravovat své záležitosti, zejména ustanovovat své duchovní a zřizovat řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech.*“

Základním předpisem, který upravuje postavení církví, je **zákon o církvích a náboženských společnostech**. Tento zákon upravuje, za jakých okolností může být církev státem uznána, jaké je postavení církví a jaká zvláštní práva církve mají.

Zákon o církvích rozlišuje mezi dvěma úrovněmi postavení církví a náboženských společností. K prosté registraci církve či náboženské společnosti stačí, pokud má tato 300 členů, a splňuje další požadavky zákona (např. není v rozporu s principy lidskosti, snášenlivosti a bezpečnosti osob, neomezuje osobní svobodu, nepopírá práva osob). Na základě této registrace církev získá právní subjektivitu. Na druhém stupni uznání stojí církve a náboženské společnosti, jimž jsou přiznána po splnění určitých kritérií **zvláštní práva**: mohou vyučovat náboženství na školách, uzavírat církevní sňatky, zřizovat církevní školy, je respektována povinnost mlčenlivosti jejich duchovních a jejich duchovní mohou působit v armádě a ve věznicích. ČCE jsou všechna tato zvláštní práva přiznána.

Na základě zákona o církvích vede Ministerstvo kultury:

- a) **rejstřík církví a náboženských společností** a
- b) **rejstřík evidovaných právnických osob**, které byly církví zřízeny (v případě ČCE jsou jimi farní sbory, senioráty, Diakonie ČCE a její střediska).

Výpisem z rejstříku evidovaných právnických osob je možno doložit to, že sbor je právnickou osobou, i to, kdo je oprávněn jejím jménem jednat. Pokud tedy někdo, s kým má sbor uzavřít smlouvu, vyžaduje např. „zakládací listinu“, je možno se mu prokázat tímto výpisem. Výpis v elektronické podobě se zaručenou elektronickou pečeti lze kdykoliv stáhnout z rejstříku, na CzechPointu lze příp. požádat o jeho [autorizovanou konverzi](#) z elektronické do listinné podoby. Všechny změny v osobách statutárních zástupců sboru je třeba hlásit personálnímu a mzdovému oddělení ÚCK – návrh na změnu v rejstříku podávají jménem církve synodní senior a synodní kurátor, sbory tak nemohou činit samy. Rejstřík je přístupný [na internetových stránkách Ministerstva kultury](#).

Stát po církvích také vyžaduje, aby předložily **základní dokument**, který obsahuje pro stát důležité informace o církvi (zejména její název a poslání, sídlo, způsob schvalování vnitřních předpisů, osoby oprávněné jednat jménem církve apod.). V případě ČCE je tento základní dokument výtahem z církevního zřízení a řádů, není však jejich součástí. To znamená, že i v rámci církve má pouze informativní charakter – není žádným zvláštním předpisem. Někdy je tento dokument vyžadován vyhlášovateli různých grantů a poskytovateli dotací: jeho aktuální elektronická verze je vždy dostupná v příslušném rejstříku Ministerstva kultury.

Předpisy:

- čl. 15 a 16 Listiny základních práv a svobod
- zákon o církvích a náboženských společnostech (č. 3/2002 Sb.)

2. CÍRKEVNÍ SŇATKY

K církevním sňatkům a povinnostem kazatele při jejich uzavírání srov. samostatný materiál *Uzavírání sňatků z hlediska řádů ČCE a českého právního řádu* na ustredicce.e-cirkev.cz.

3. OCHRANA POVINNOSTI MLČENLIVOSTI

Ochrana povinnosti mlčenlivosti duchovních je jedním ze zvláštních práv, které mohou církve a náboženské společnosti podle zákona o církvích získat. Jde o „*právo zachovávat povinnost mlčenlivosti duchovními v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství, je-li tato povinnost tradiční součástí učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let.*“ ČCE bylo toto právo přiznáno.

Řády ČCE ukládají všem kazatelům (ordinovaným členům církve) povinnost zachovávat mlčenlivost „*o věcech, které jim byly důvěrně svěřeny*“.

Kazatel je oprávněn **odepřít svědeckou výpověď** v případě, že by byla ohrožena jeho povinnost mlčenlivosti, ve čtyřech typech řízení: občanskoprávním, správním, daňovém a trestním. Může tak odmítnout vypovídat např. v rozvodovém řízení či při vyšetřování již dokonaného trestného činu, pokud by se jeho výpověď měla týkat informací, které mu byly v důvěře svěřeny, ledaže by je ten, v jehož zájmu tuto povinnost má, této povinnosti zprostil.

Oproti ostatním fyzickým osobám nemá dále kazatel povinnost oznámit, pokud se při zpovědi či obdobném důvěrném rozhovoru **dozvěděl o již spáchaném trestném činu**. Naproti tomu není zproštěn povinnosti **trestný čin**, který je teprve připravován či ještě probíhá, **překazít**. Jako všechny další fyzické osoby je tedy vázán zabránit spáchání takového trestného činu (zpravidla oznámením policii), které trestní zákoník vyjmenovává,¹ a sice s výjimkou případů, kdy by nemohl „*trestný čin překazít bez značných nesnází nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání*“).²

Duchovní dále nesmí být vyslýchán jako svědek, pokud by svou výpovědí porušil tuto státem uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by ho ten, v jehož zájmu tuto povinnost má, této povinnosti zprostil.

Předpisy:

- § 3 odst. 6 Církevního zřízení
- čl. 1 odst. 3 Řádu pro kazatele

¹ Týká se to trestného činu vraždy (§ 140 trestního zákoníku), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), nedovoleného přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), neoprávněného odebrání tkání a orgánů (§ 164), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), zavlčení podle § 172 odst. 2 a 3, loupeže (§ 173), brání rukojmí (§ 174), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 odst. 4, znásilnění (§ 185), sexuálního útoku (§ 185a), sexuálního nátlaku (§ 186), pohlavního zneužití (§ 187), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), krádeže podle § 205 odst. 5, zpronevěry podle § 206 odst. 5, podvodu podle § 209 odst. 5, pojistného podvodu podle § 210 odst. 6, úvěrového podvodu podle § 211 odst. 6, dotačního podvodu podle § 212 odst. 6, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 4 a 5, padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), zneužití informace v obchodním styku podle § 255 odst. 4, zneužití postavení v obchodním styku podle § 255a odst. 3, poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 5, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním pravidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), neoprávněné činnosti pro cizí moc (§ 318a), válečné zrady (§ 320), násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 3 a 4, přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), násilného překročení státní hranice podle § 339 odst. 2 a 3, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 4, vzpoury vězňů (§ 344), neuposlechnutí rozkazu podle § 375 odst. 2 a 3, zprotičení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 odst. 2 a 3, porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti podle § 382 odst. 3 a 4, porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností podle § 383 odst. 3 a 4, zběhnutí (§ 386), ohrožování morálního stavu vojáků podle § 392 odst. 2, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), styků ohrožujících mír (§ 409), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3.

² Tato výjimka se nevztahuje na trestné činy vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), účasti na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podpory a propagace terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), neoprávněné činnosti pro cizí moc (§ 318a), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) a zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3.

- § 7 zákona o církvích
- § 367 a § 368 trestního zákoníku (č. 40/2009 Sb.)
- § 99 trestního řádu (č. 141/1961 Sb.)
- § 124 občanského soudního řádu (č. 99/1963 Sb.)
- § 55 odst. 3 správního řádu (č. 500/2004 Sb.)
- § 96 odst. 3 daňového řádu (č. 280/2009 Sb.)

4. VÝUKA NÁBOŽENSTVÍ

Dalším ze zvláštních práv podle zákona o církvích je právo vyučovat náboženství na školách zřizovaných obcí nebo krajem.

Školy musí umožnit výuku náboženství církví nebo náboženskou společností, které bylo toto právo přiznáno, pokud se k ní přihlásí ve školním roce nejméně sedm žáků školy. Žáky více škol lze k výuce náboženství spojovat na základě smlouvy mezi školami. Náboženství se vyučuje jako nepovinný předmět a škola financuje i náklady na učitele náboženství (vč. jeho platu). Pokud by se přihlásilo méně než sedm žáků, je možno se školou jednat o výuce náboženství jako zájmového kroužku za podmínek stanovených školou – v tomto případě ale už škola nemá povinnost výuku náboženství umožnit a hradit.

Vyučovat náboženství jako zaměstnanec školy (často na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti) může ten, kdo byl k tomu příslušnou církví pověřen a kdo splňuje podmínky stanovené zákonem o pedagogických pracovnících. Těmito podmínkami jsou: plná svéprávnost, odborná kvalifikace, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, znalost českého jazyka. Odbornou způsobilost má vedle absolventů oborů zaměřených přímo na učitelství náboženství (bakalářů i magistrů) i absolvent magisterského studia v oblasti teologických věd. To znamená, že faráři tyto podmínky splňují (zákon jim ani neukládá povinnost mít pedagogické minimum), a mohou tedy náboženství vyučovat jako nepovinný předmět a být za to školou placeni; jáhni, nevystudovali-li učitelství náboženství, však ne.

Předpisy:

- § 15 školského zákona (č. 561/2004 Sb.)
- § 3 a § 14 zákona o pedagogických pracovnících (č. 563/2004 Sb.)

5. ZASTUPOVÁNÍ SBORU

Každý sbor ČCE je **právníckou osobou**. To znamená, že vystupuje jako samostatný nositel práv a povinností – může např. nabývat majetek, uzavírat smlouvy, zaměstnávat pracovníky, je povinen platit daně (v případech, kdy od nich není osvobozen).

Právníckou osobu zastupuje statutární orgán, jehož členové jsou v případě sboru **farář** (nikoli jáhen) **a kurátor**. V případech, kdy sbor nemá faráře, sbor zastupují administrátor a kurátor. Je tedy zapotřebí, aby všechny závažné listiny, které jsou psány jménem sboru, podepisovali **oba společně**. Pokud by např. smlouvu podepsal pouze farář, mohlo by to vést k její neplatnosti.

Při prodeji či darování **nemovitosti**, při zřízení věcného břemene a nájmu nad pět let je třeba, aby byla smlouva podepsána také seniorem a seniorátním kurátorem.

Vyžaduje-li forma právního úkonu **ověřený podpis**, je možné nechat podpis ověřit u notáře nebo na CzechPointu (např. obecním či městským úřadem).

Každá listina by měla vedle podpisů faráře a kurátora obsahovat i otisk sborového razítka (pokud se na to však zapomene, neznamená to, že by např. smlouva byla neplatná).

Podle Řádu hospodaření církve jsou farář a kurátor sboru povinni předkládat **staršovstvu ke schválení** „*všechny podstatné záležitosti*“ a jsou vázáni jeho rozhodnutím. Zejména smlouvy, kterými se sbor zavazuje, by tak mělo odsouhlasit staršovstvo. Pokud je to účelné, je možné se domluvit se staršovstvem, co všechno bude za tyto „podstatné záležitosti“ považováno a do jaké míry (příp. finanční výše) jsou farář a kurátor oprávněni jednat samostatně (je vhodné, aby o tom byla zmínka v zápise ze staršovstva, pokud neexistuje zvláštní směrnice). Zvláštní pravidla jsou stanovena pro **nakládání s nemovitostmi**, kulturními památkami a objekty vyžadujícími zvláštní péči (čl. 15 a násl. Řádu hospodaření církve).

Staršovstvo může pověřit k zastupování pro jednotlivé případy i jiné své členy. Pokud je potřebné, aby se při jednání s jinými osobami prokazovali oprávněním k tomuto jednání, je vhodné je vybavit **plnou mocí**. Plná moc může být udělena na základě rozhodnutí staršovstva i jiné osobě, která má sbor zastupovat – např. advokátovi či daňovému poradci.

V plné moci by mělo být jasné vymezeno, k čemu je zmocněnec (ten, kdo bude sbor zastupovat) zmocňován. Plnou moc podepíše farář a kurátor. Nesmí chybět datum.

Jak členové staršovstva, tak i farář a kurátor nesou odpovědnost za překročení svého oprávnění zastupovat sbor (a to i trestněprávní). Proto je nutné o všech rozhodnutích hlasovat a psát pečlivě **zápisy** z jednání staršovstva, aby bylo zřejmé, co přesně staršovstvo rozhodlo, příp. k čemu koho pověřilo. Pokud některý člen staršovstva (vč. kazatele) nesouhlasí s jeho rozhodnutím, zproští se odpovědnosti tehdy, když je v zápise tento jeho nesouhlas výslovně uveden. Pokud kazatel nesouhlasí s rozhodnutím staršovstva, které má vykonat (např. podepsat smlouvu), protože má za to, že toto rozhodnutí porušuje církevní řády či právní řád ČR, může se proti rozhodnutí staršovstva odvolat k nadřízenému správnímu orgánu.

Farní sbory mají ze zákona zřízeny **datové schránky** a orgány veřejné moci s nimi komunikují pouze jejich prostřednictvím; písemnosti tudíž neposílají poštou či e-mailem. Každý nový představitel sboru obdrží po zapsání do Rejstříku evidovaných právnických osob vedeném Ministerstvem kultury na adresu svého trvalého pobytu doporučeně do vlastních rukou přihlašovací údaje do datové schránky sboru (příp. je obdrží do své osobní datové schránky, pokud ji má). Představitelé sborů si v informačním systému datových schránek nastaví e-mailové notifikace, aby jim žádná datová zpráva neunikla. Datová zpráva se totiž považuje za doručenu okamžikem, kdy se jeden z představitelů sboru přihlásí do datové schránky (tedy ještě aniž by datovou zprávu otevřel). Pokud se tak nestane, je zpráva považována za doručenu desátým dnem po dodání zprávy do datové schránky (doručení fikcí). Pozor – to znamená, že z právního hlediska se na datovou zprávu doručenu fikcí pohlíží jako na doručenu, i když jste ji vůbec neotevřeli! To s sebou nese významné právní důsledky, a proto je žádoucí datovou schránku hlídat pomocí nastavení upozornění.

Předpisy:

- § 6 a 18 církevního zřízení
- čl. 9 Řádu o správě církve
- čl. 2, 3, 15–22 Řádu hospodaření církve
- § 161–167, 441–449 občanského zákoníku (č. 89/2012)
- § 206, 220 a 221 trestního zákoníku (č. 40/2009 Sb.)

6. ZÁKLADNÍ TYPY SMLUV

Různé typy smluvních závazků vymezuje občanský zákoník ve své zvláštní části (od § 1721). Lze uzavřít i takovou smlouvu, jejíž typ v občanském zákoníku upraven není. Pak je třeba hlavně dbát na to, aby se ve smlouvě obzvláště pečlivě vymezila vzájemná práva a povinnosti.

Smlouvy lze uzavírat ústně či písemně. Pouze u některých smluv předepisuje zákon **písemnou formu** jako povinnou. Z těch nejdůležitějších se jedná se o:

- a) darovací smlouvu, pokud je předmětem nemovitost nebo pokud je předmětem movitá věc (také peníze), nedojde-li k předání movité věci při darování (ústní sliby o tom, že v budoucnu něco darují, mě tedy nezavazují jinak než morálně);
- b) smlouvy týkající se převodu a dalších dispozic s nemovitostí: koupě, darování, zřízení služebnosti (věcného břemene) či zástavního práva
- c) smlouvu o nájmu bytu nebo domu;
- d) pracovní smlouvu, dohodu o pracovní činnosti, dohodu o provedení práce.

U smluv o nájmu bytu a domu je sice předepsána písemná forma, občanský zákoník však stanoví, že pronajímatel se nemůže dovolat vůči nájemci neplatnosti smlouvy pro nedostatek formy. Je tedy třeba dbát na to, aby byla vždy před vznikem nájmu uzavřena písemná smlouva (aby tedy nikdo nebydlel v bytě či jiných sborových prostorách dlouhodobě bez písemné smlouvy), neboť jen v ní je možné dobře předem vymezit vzájemná práva a povinnosti.

Uzavírat písemnou smlouvu je vhodné i v těch případech, kdy to zákon sice nepředepisuje, ale kdy se jedná o smlouvy zásadnější povahy. Je to vhodné zejména kvůli tomu, že se dopředu vyjasní vzájemná práva a povinnosti a v případě sporů se lze na smlouvu odvolat. Mnohdy se také jen velmi těžko dokazuje, že jsme se na něčem ústně dohodli. Navíc je činnost staršovstva i představitelů sborů průhlednější, pokud o ní existují i písemné doklady vč. smluv. Mnohdy také smlouvy slouží jako podklad pro účetnictví a je tedy třeba, aby byly písemné.

Nejčastějšími **typy smluv**, které nově upravuje občanský zákoník a s nimiž se bude možné při běžné sborové praxi pravděpodobně setkat, jsou:

- a) **kupní smlouva** (§ 2079 a násl.):
 - a) kupní smlouvou se prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu;
 - b) je nutno ji uzavřít písemně v případech, kdy je předmětem prodeje či koupě nemovitost; vhodné je uzavřít ji písemně i v případech, kdy je předmětem prodeje či koupě movitá věc vyšší hodnoty;
 - c) v případě koupě či prodeje nemovitosti přechází vlastnické právo k ní až zápisem do katastru nemovitostí – po uzavření smlouvy je třeba podat návrh na vklad;
 - d) v kupní smlouvě je nutno označit prodávajícího, kupujícího, předmět koupě (příp. též způsob a datum jeho předání) a cenu (příp. dobu a způsob její splatnosti);
 - e) od kupní smlouvy je odlišena **směnná smlouva** (§ 2184 a násl.), kdy si strany smlouvy vzájemně vymění věc za věc;
- b) **darovací smlouva** (§ 2055 a násl.):
 - a) darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný tento dar nebo nabídku přijímá;
 - b) písemně je nutno ji uzavírat v případech, kdy je darována nemovitost, nebo kdy k předání předmětu daru nedochází hned při uzavření smlouvy; písemná forma je vhodná i v případech, kdy se jedná o dar vyšší hodnoty;
 - c) darovací smlouva musí obsahovat označení dárce, obdarovaného, daru, příp. též způsobu a data jeho předání; může též obsahovat účel daru;
- c) **smlouva o zápůjčce** (dříve smlouva o půjčce; § 2390 a násl.):
 - a) smlouvou o zápůjčce přenechává zápůjčitel (kdo půjčuje) vydlužiteli (kdo si půjčuje) zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu;
 - b) smlouva o zápůjčce se liší od smlouvy o výpůjčce, kterou se půjčují ne druhově určené věci (vedle peněz např. dvě tuny uhlí, tři kila hrachu apod.), ale konkrétní, jednoznačně určitelná věc (tato kulička hrachu či kostka uhlí);
 - c) smlouvu o zápůjčce je vždy vhodné uzavírat písemně (jinak se věřitel dostane do „důkazní nouze“, kdy se mu těžko prokazuje, že peníze půjčil);
 - d) smlouva o zápůjčce musí obsahovat označení zápůjčitele, vydlužitel, výši zápůjčky a datum splatnosti;
 - e) splatnost lze dohodnout buď jednorázově vůči celé částce, nebo po jednotlivých splátkách;

- f) v případě splácení dluhu ve splátkách je třeba pamatovat na to, že každé splátce běží zvlášť promlčecí doba;
- g) půjčka může být úročná či bezúročná;
- h) je možné též dohodnout smluvní pokutu pro případ, že dlužník nezaplatí půjčku včas, příp. zabezpečit půjčku jinak (např. zřízením zástavního práva, ručením);
- d) **smlouva o výpůjčce** (§ 2193 a násl.):
 - a) smlouvou o výpůjčce půjčitel (kdo půjčuje) přenechává vypůjčiteli (kdo si půjčuje) nezuživatelnou věc a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání;
 - b) liší se od smlouvy nájemní či pachtovní tím, že se jedná o bezplatné užívání;
 - c) písemnou smlouvu je vhodné uzavřít v případě výpůjčky nemovitosti nebo výpůjčky movitých věcí vyšší hodnoty;
 - d) smlouva musí obsahovat označení vypůjčitele a půjčitele, půjčované věci a doby, na kterou se věc půjčuje (pokud je to účelné, je vhodné též vymezit případy, kdy je vypůjčitel povinen věc vrátit již před uplynutím této doby); možno je také sjednat účel výpůjčky;
- e) **smlouva o výprose** (§ 2189 a násl.):
 - a) smlouvou o výprose přenechává půjčitel (kdo půjčuje) výprosníkovi (kdo si půjčuje) bezplatně věc do užívání, aniž se sjedná doba, po kterou se má věc užívat, ani účel, ke kterému se má věc užívat;
 - b) se smlouvou o výpůjčce má smlouva o výprose společné to, že se týká jednotlivě určené věci, liší se od ní tím, že v ní není uveden ani účel využití věci, ani doba, na niž se věc půjčuje;
 - c) vzhledem k tomu, že ke smlouvě o výprose patří, že v ní není určena doba, po niž výprosa trvá, má výprosník právo požadovat vrácení věci podle libosti;
 - d) písemnou smlouvu je vhodné uzavřít v případě výprosy nemovitosti nebo movitých věcí vyšší hodnoty;
 - e) smlouva o výprose musí obsahovat označení půjčitele, výprosníka a věci.
- f) **nájemní smlouva** (§ 2201 a násl.):
 - a) občanský zákoník obsahuje vedle obecné úpravy nájemních smluv také speciální ustanovení ohledně smluv o nájmu bytu a domu a smluv o nájmu prostor sloužících k podnikání;
 - b) nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné;
 - c) podstatným znakem nájemní smlouvy je tedy úplatnost, nelze proto „bezplatně pronajímat“ (v tom případě se uzavírá smlouva o výpůjčce či nájmu; také smlouvu o nájmu, v němž je nájemné stanovené na „1 Kč“, považuje soudní praxe za neplatnou);
 - d) od nájemní smlouvy je třeba odlišit **pacht**: propachtovává se věc, která nese užitky, vč. těch užitků (např. pole či hospoda i s inventářem; pokud tedy např. louka bude sloužit ke kosení trávy či pasení dobytka, bude propachtována, pokud bude za úplatu poskytnuta skautům ke konání letního tábora, bude pronajata);
 - e) od nájemní smlouvy je dále třeba odlišit **podnájemní smlouvu**: zatímco v případě nájemní smlouvy je pronajímatelem vlastník věci, v případě podnájemní smlouvy věc dále pronajímá nájemce (pokud mu to pronajímatel umožní);
 - f) nájemní smlouva musí obsahovat označení pronajímatele, nájemce, přesné vymezení předmětu nájmu a rozsah jeho užívání, dobu nájmu, výši nájemného (příp. jasný způsob jeho výpočtu);
 - g) zálohy či paušální platby za služby musí (např. voda, energie) být odlišeny od nájemného.
- g) **pachtovní smlouva** (§ 2332 a násl.):
 - a) pachtovní smlouvou se propachtovatel zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání (tj. vč. plodů) a pachtýř se dočasně zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout poměrnou část výnosu z věci;
 - b) touto smlouvou se bude v případě sborů upravovat zpravidla propachtování **zemědělských a lesních pozemků**;
 - c) pachtovní smlouva musí obsahovat určení propachtovatele, pachtýře, propachtovávané věci, výše pachtovného a doby pachtu (lze sjednat na dobu určitou i neurčitou);
 - d) také pachtovní smlouvu se doporučuje sjednat v písemné formě.
- h) **smlouva o dílo** (§ 2586 a násl.):

- a) smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení;
- b) dílo zhotovuje zhotovitel na své nebezpečí (to znamená, že nese riziko případné škody na zhotovovaném díle), na objednatele přechází toto nebezpečí až s řádným předáním zhotoveného díla;
- c) smlouva o dílo by měla obsahovat označení zhotovitele a objednatele, předmět díla (dostatečně jasně vymezený), cenu za dílo nebo způsob jejího určení (a také dobu splatnosti a způsob placení), dobu, kdy má být dílo dokončeno a předáno, příp. způsob jeho předání;
- d) v případě stavebních prací je dobré také řešit otázku víceprací (pokud se v průběhu stavby objeví nutnost vykonat další práce, se kterými se na začátku nepočítalo);
- e) mnohdy je vhodné dohodnout též smluvní pokutu pro případ, že zhotovitel nepředá dílo včas.

Každá smlouva musí obsahovat **datum a podpisy obou stran**.

Je třeba pamatovat na to, že splatné pohledávky se do tří let **promlčují** (tato lhůta běží od doby, kdy měl dlužník povinnost pohledávku zaplatit). Pokud dlužník podepíše **uznání dluhu**, prodlužuje se tato promlčecí doba na deset let. Uznání dluhu by mělo obsahovat určení dluhu, prohlášení dlužníka, že uznává dluh co do důvodu a výše, datum a podpis dlužníka. Právo, které bylo přiznáno rozhodnutím soudu, se promlčuje do deseti let.

Na co si dát při uzavírání smluv pozor:

Rozšířenou chybou při uzavírání smluv neprávnický je nedostatečné vymezení předmětu smlouvy – tedy práv a povinností obou stran. Při **vágnosti** jednak hrozí, že smlouva bude v některých případech neplatná, jednak se zvyšuje nebezpečí budoucích sporů.

Poměrně běžným nešvarem bývá **antedatace** smluv (uvedení dřívějšího data na smlouvě, než jakého byla skutečně uzavřena). Podle judikatury Nejvyššího soudu je taková smlouva neplatná (její neplatnost ovšem musí být dokázána, což je někdy těžko proveditelné). Je vhodné uzavírat smlouvy skutečně předem.

Dalším problémem bývá přítomnost **rozhodčích doložek** ve smlouvách. Tento právní institut, kterým se strany zavazují řešit svůj spor nikoli před státními soudy, ale před rozhodcem, byl původně užíván v obchodních vztazích, kde umožňoval větší flexibilitu. Bohužel však bývá zneužíván, ačkoli zákonodárce podnikl některé kroky k nápravě – a to zvláště v oblasti ochrany spotřebitele. Je však třeba mít na paměti, že na právnické osoby se ochrana spotřebitele **nevztahuje**. Rozhodčí doložky už z většiny smluv vymizely; v případě, že by se přesto ve smlouvě tato doložka objevila, je vhodné trvat na jejím vypuštění.

Je-li smlouva předkládána druhou stranou, je třeba věnovat pozornost tomu, zda nejsou ve smlouvě uvedeny **sankce** za porušení povinností smluvních stran (smluvní pokuta apod.) a v jakém rozsahu. Sjednání sankcí je legitimní a nutí strany smlouvu dodržovat, je však třeba dát pozor na to, aby nebyly nepřiměřené.

Při uzavírání smluv s neznámými subjekty je vhodné vyhledat si tuto osobu v příslušném rejstříku (srov. níže), příp. „prolustrvat“ na internetu.

Nejdůležitější předpisy:

- občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.)

7. SLUŽEBNOSTI (VĚCNÁ BŘEMENA) A PRÁVO STAVBY

Vlastník věci může být v jejím užívání omezen, je-li věc zatížena služebností (věcným břemenem): např. služebností inženýrské sítě, služebností stezky, průhonu a cesty, služebností bytu.

Služebnosti se nabývají smlouvou, pořízením pro případ smrti, vydržením nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci (soudu). Pokud nebude mít např. vlastník pozemku přístup ke svému pozemku ležící přes pozemek souseda, mohou

se dohodnout na zřízení služebnosti stezky (pěší) či cesty (i pro vozidla), případně o jejím zřízení může při nedostatku vůle jedné strany rozhodnout soud. Právo stezky či cesty lze také vydržet.

V případě nemovitostí se služebnost zapisuje do katastru nemovitostí a vzniká teprve tímto zápisem.

Nejdůležitější předpisy:

- § 1240–1308, 3054–3061 občanského zákoníku

8. KATASTR NEMOVITOSTÍ A STÁTEM VEDENÉ REJSTŘÍKY

K tomu, aby v právních vztazích vládla jistota, vede stát různé veřejné rejstříky. Díky nim je možno si ověřit, že např. ten, s kým jednáme o koupi nemovitosti, je skutečně jejím vlastníkem, nebo že ten, od něž požadujeme určité služby, má živnostenské oprávnění k jejich poskytování.

Přehled vlastnických a jiných práv (např. zástavního práva, věcných břemen) ke všem nemovitostem podává **katastr nemovitostí**, který je veden Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním. Jednotlivé katastry, rozlišené podle území, spravují **katastrální úřady** a jejich katastrální pracoviště. Do katastru lze [nahlížet na internetu](#). Před uzavřením jakékoli smlouvy, která se vztahuje k nemovitosti, je vhodné do katastru nahlédnout a ujistit se, kdo je zapsán jako její vlastník a zda se nejedná o nemovitost, která je zastavena nebo se k ní váže věcné břemeno. Při uzavírání smlouvy je vhodné přiložit oficiální výpis z katastru.

V případě uzavření darovací nebo kupní smlouvy k nemovitosti, případně dohody o vzniku služebnosti (věcného břemene) či zástavního práva, je třeba podat u katastrálního úřadu návrh na **vkład práva** do katastru nemovitostí. Závazné interaktivní formuláře pro podání návrhu na vklad jsou [na stránkách Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního](#). Teprve tímto vkladem dochází ke změně vlastnictví k nemovitosti. K tomu, aby skutečně došlo např. k prodeji pozemku, nestačí tedy pouze sepsat kupní smlouvu, ale katastrální úřad musí povolit vklad do katastru.

Příklad: Sbor by rád prodal část zahrady. V první řadě je třeba zjistit, zda je tato nemovitost zapsána [do seznamu nezczizitelných nemovitostí](#) podle Řádu o hospodaření církve, a dále postupovat v souladu s tímto řádem. Vzhledem k tomu, že v katastru nemovitostí je jako jedna parcela zapsána celá zahrada a sbor chce prodal pouze část, je třeba si nechat vyhotovit geometrický plán a parcelu rozdělit. Dále je třeba sepsat písemnou kupní smlouvu. Přes zahradu vede jediná cesta ke kostelu. Je tedy třeba, aby byla ve smlouvě též zřízena služebnost (věcné břemeno) stezky či cesty. Po podepsání smlouvy je nutné podat návrh na vklad práva do katastru nemovitostí. Oprávněna je k tomu jakákoli strana smlouvy – je vhodné se však dohodnout, kdo tak učiní, případně návrh podat společně. Spolu s návrhem na vklad se katastrálnímu úřadu zasílá jedno vyhotovení smlouvy s ověřenými podpisy. O vkladu vlastnického práva vyrozumí katastrální úřad zasláním vyrozumění do datové schránky sboru.

Pokud sbor uzavírá smlouvu s nějakou právnickou osobou, je nutné si vždy zjistit, zda tato právnická osoba skutečně existuje a kdo je oprávněn za ni jednat.

Círky a náboženské společnosti i právnické osoby, které tyto církve zřizují podle zákona o církvích (např. sbory, farnosti, oblastní charity), jsou zapsány v rejstřících uvedených výše v oddíle o zákonech o církvích.

Obchodní společnosti (např. společnosti s ručením omezeným) a družstva jsou zapsány v **obchodním rejstřiku** vedeném soudy. **Spolky** jsou podle občanského zákoníku registrovány ve spolkovém rejstřiku, který je veden soudy. **Nadace a nadační fondy** jsou registrovány v nadačním rejstřiku. Nahlížet do veřejných rejstřiků těchto a dalších právnických osob je možné [na společných stránkách veřejných rejstřiků](#).

Fyzické a právnické osoby, které ke své činnosti získaly živnostenské oprávnění, jsou zapisovány [do živnostenského rejstřiku](#) vedeného Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Před uzavřením smlouvy je také vhodné nahlédnout do insolvenčního rejstříku a v případě, že v něm bude fyzická či právnická osoba uvedena, smlouvu s ní raději neuzavírat. Z Centrální evidence exekucí lze získat informace o tom, zda je vůči dané osobě vedeno exekuční řízení.

Dalšími užitečnými veřejnými seznamy jsou: seznam daňových poradců vedený Komorou daňových poradců ČR, seznam advokátů vedený Českou advokátní komorou a seznam notářů vedený Notářskou komorou.

9. SBOR JAKO ZAMĚSTNAVATEL

Každý sbor může zaměstnávat (např. sborovou sestru, účetní). Zákoník práce umožňuje zaměstnávat třemi způsoby:

- a) v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy,
- b) na základě dohody o pracovní činnosti,
- c) na základě dohody o provedení práce.

Pracovní poměr na základě pracovní smlouvy je klasický zaměstnanecký poměr, který s sebou nese na jedné straně větší jistotu pro zaměstnance, na druhou stranu více povinností pro zaměstnavatele. Na dobu určitou je možno pracovní poměr sjednat nejvýše na dobu tří let, přičemž opakovaně je možno prodloužit pracovní poměr na dobu určitou nejvýše dvakrát (nelze tedy např. pětikrát po sobě uzavírat smlouvy na tři měsíce). Poté je nutno uzavřít smlouvu na dobu neurčitou. Možnosti výpovědi jsou přesně dány zákoníkem práce. Zaměstnavatel je povinen za zaměstnance odvádět dávky veřejného zdravotního a sociálního pojištění. Při přijetí zaměstnance je třeba jej přihlásit na okresní správě sociálního zabezpečení a registrovat u jeho zdravotní pojišťovny.

Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce) umožňují zejména zaměstnávání zaměstnanců pro časově méně náročné práce. Na rozdíl od celkem přísných pravidel pro ukončování pracovního poměru na základě pracovní smlouvy má zaměstnanec i zaměstnavatel možnost tyto dohody vcelku flexibilně zrušit.

Dohodu o pracovní činnosti lze uzavřít, pokud rozsah vykonávané práce nepřesáhne v průměru 20 hodin týdně. Dohoda může být jednostranně vypověděna z jakéhokoli důvodu, přičemž výpovědní doba je patnáctidenní (nedohodly-li se strany při sjednávání dohody jinak). Dohoda o pracovní činnosti musí obsahovat vedle označení zaměstnavatele a zaměstnance také vymezení práce, kterou bude zaměstnanec vykonávat, rozsah pracovní doby, dobu, na niž je dohoda uzavírána, a výši odměny, příp. může obsahovat i další údaje (např. místo výkonu práce). Zaměstnavatel je v případě zaměstnávání zaměstnanců na základě dohody o pracovní činnosti povinen odvádět za zaměstnance dávky sociálního a zdravotního pojištění, pokud měsíční příjem přesáhne určitou částku (v současné době 5 000 Kč; odměny z různých dohod o pracovní činnosti u jednoho zaměstnavatele se pro tyto účely sčítají). Tuto částku je vhodné si vždy před uzavřením dohody ověřit.

Dohodu o provedení práce lze uzavřít, pokud rozsah práce není větší než 300 hodin v kalendářním roce. Doby práce vykonávané na základě různých dohod o provedení práce pro jednoho zaměstnavatele se v témže roce sčítají. Dohoda by měla obsahovat označení zaměstnance a zaměstnavatele, vymezení práce, výši odměny a rozsah hodin (nebo předpokládaný rozsah hodin, není-li dopředu jasné, kolik hodin práce zabere). Při příjmech zaměstnance od 11 500 Kč měsíčně (včetně) je zaměstnavatel povinen odvádět dávky sociálního a zdravotního pojištění. Tuto částku je vhodné si vždy před uzavřením dohody ověřit. Každý zaměstnavatel je povinen uzavření dohody o provedení práce registrovat u České správy sociálního zabezpečení a pravidelně jí posílat hlášení o příjmech všech jednotlivých zaměstnanců.

Všechny výše uvedené smlouvy je třeba sjednat **písemně**.

Zaměstnavatel je povinen srážet zaměstnanci ze mzdy, kterou mu poskytuje za práci vykonanou v pracovním poměru, nebo z odměny, kterou mu poskytuje za práci vykonanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, **daň nebo zálohu na daň z příjmu** ze závislé činnosti. Každý zaměstnavatel je povinen registrovat se na příslušném finančním úřadě.

Každý zaměstnavatel (byť zaměstnává i jediného zaměstnance na základě dohody o provedení práce) je ze zákona **pojištěn pro případ své odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnanci úrazem nebo nemocí z povolání**. Zaměstnavatel je tak povinen odvádět pojistné na toto pojištění. K provádění tohoto pojištění byla v současné době státem určena pojišťovna Kooperativa, u níž je třeba se po přijetí zaměstnance přihlásit.

Zaměstnavatel má taky vůči svému zaměstnanci povinnosti z hlediska **bezpečnosti práce a pracovnělékařské péče**.

Nejdůležitější předpisy:

- zákoník práce (č. 262/2006 Sb.)
- zákon o daních z příjmů (č. 586/1992 Sb.)
- zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (č. 589/1992 Sb.)
- zákon o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění (č. 592/1992 Sb.)
- zákon o důchodovém pojištění (č. 155/1995 Sb.)
- zákon o veřejném zdravotním pojištění (č. 48/1997 Sb.)
- vyhláška, kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání (č. 125/1993 Sb.)
- zákon o státní sociální podpoře (č. 117/1995 Sb.)
- zákon o specifických zdravotních službách (č. 373/2011 Sb.) a prováděcí vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče (č. 79/2013 Sb.).

Exkurz: Zaměstnanecký poměr faráře nebo jáhna u povšechného sboru:

Listina základních práv a svobod zaručuje církvím vůči státu autonomii. Do této autonomie také patří právo ustanovovat duchovní. Stát tedy nesmí zasahovat do toho, koho církev určí za svého duchovního, jaké si pro to stanoví podmínky či jakým způsobem ho jeho místa zbaví. Duchovní, s nímž církev ukončí zaměstnanecký vztah, nemůže toto rozhodnutí napadnout u soudu. Má však právo soudní cestou vymáhat své mzdové nároky. Na zahájení a ukončení zaměstnaneckého vztahu kazatele k církvi se tedy **nevztahuje** zákoník práce a ČCE upravuje tento vztah zcela samostatně ve svých řádech (§ 12 církevního zřízení a čl. 6 Řádu pro kazatele).

Zvolením na prvním sboru vzniká mezi kazatelem a ČCE zaměstnanecký poměr na dobu neurčitou. Ukončen může být třemi způsoby: (a) dohodou mezi kazatelem a synodní radou, (b) rezignací kazatele nebo (c) výpovědí ze strany synodní rady. Důvody, pro něž je možno dát kazateli výpověď, stanoví § 12 odst. 9 církevního zřízení. Konkrétní pracovní náplň, rozsah úvazku i místo výkonu práce určuje povolací listina. Výše mzdy je určena mzdovým výměrem podle Pravidel pro tvorbu mezd zaměstnanců povšechného sboru ČCE.

10. AUTORSKÉ PRÁVO

K autorskému právu srov. manuál *Autorská práva – základní informace pro sbory ČCE* na ustredicce.e-cirkev.cz.

11. PETICE, SHROMAŽĎOVÁNÍ OBČANŮ, SPOLKY A PŘÍSTUP K INFORMACÍM

Právo petiční, právo shromažďovací a sdružovací a právo na informace patří k základním právům chráněným Listinou základních práv a svobod.

Podmínky výkonu **petičního práva** upřesňuje petiční zákon. Podle něj má každý právo obracet se sám nebo s jinými „na státní orgány se žádostmi, návrhy a stížnostmi ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu, které patří do působnosti těchto orgánů.“

Petici může podávat každý sám, nebo může více osob založit za tímto účelem petiční výbor, který musí sestávat alespoň ze tří osob starších osmnácti let. Petice může vzniknout také na shromáždění, pak se za petiční výbor považuje svolavatel shromáždění.

Petice musí být písemná a musí na ní být uvedeno jméno, příjmení a bydliště toho, kdo petici podává (příp. členů petičního výboru). Pokud není na každém podpisovém archu obsažen text petice, musí být z podpisového archu zřejmé, ke které petici se váže. K podpisu petice každý uvede své jméno, příjmení a bydliště. Petiční archy mohou být vystaveny na místech přístupných veřejnosti.

Orgány veřejné správy mají povinnost se peticí zabývat a o jejím vyřízení do 30 dnů písemně vyrozumět toho, kdo petici předložil. Pokud orgán veřejné správy shledá, že věc nepatří do jeho působnosti, musí petici předat orgánu, do jehož působnosti patří.

Právo občanů **pořádat shromáždění** upřesňuje zákon o právu shromažďovacím. Podle tohoto zákona mají občané právo se pokojně shromažďovat a výkon tohoto práva jim slouží „*k využívání svobody projevu a dalších ústavních práv a svobod, k výměně informací a názorů a k účasti na řešení veřejných a jiných společných záležitostí vyjádřením postojů a stanovisek*“.

Ke shromáždění není potřeba předchozího povolení státního orgánu. Je nicméně nutné konání shromáždění oznámit. Pokud shromáždění nepřesahuje územní obvod obce, oznamuje se jeho konání obecnímu úřadu. Oznamovací povinnosti nepodléhají „*shromáždění pořádaná církvemi nebo náboženskými společnostmi v kostele nebo v jiné modlitebně, procesí, poutě a jiné průvody a shromáždění sloužící k projevům náboženského vyznání*“.

Oznámení je možno podat nejdříve šest měsíců a nejpozději pět dnů před konáním shromáždění (v odůvodněných případech může úřad přijmout oznámení i v kratší době). Náležitosti oznámení stanoví § 5 zákona o právu shromažďovacím. Zákon také stanoví povinnosti svolavatele i účastníků shromáždění. Úřad může shromáždění zakázat, pokud by oznámený účel shromáždění směřoval k výzvě popírat práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, náboženské vyznání apod., dopouštět se násilí či hrubé neslušnosti a jinak porušovat ústavu a zákony. Úřad shromáždění také zakáže tehdy, když by se mělo konat na místě, kde účastníkům hrozí závažné nebezpečí pro jejich zdraví, nebo se na stejném místě má konat jiné, dříve oznámené shromáždění. Proti tomuto zákazu je možné se odvolat k soudu. Další oprávnění úřadu, příp. policie při shromáždění stanoví zákon v § 8.

Podmínky výkonu **práva sdružovacího** jsou upraveny v občanském zákoníku. jejich vzniku, fungování a zániku **spolků** jsou zakotvena v § 214 až 302 občanského zákoníku. Ke vzniku spolku je třeba nejméně tří osob. Spolky jsou zapisovány do veřejného rejstříku vedeného soudy. K podání návrhu na zápis do rejstříku je třeba použít [předepsaný formulář](#).

Orgány veřejné správy mají povinnost poskytovat občanům až na některé výjimky informace o své činnosti. Tuto povinnost upravuje zákon **o svobodném přístupu k informacím**. Některé informace jsou úřady povinny zveřejnit ve svém sídle, příp. na internetových stránkách. Na další informace je občan oprávněn se dotázat, a to písemně či ústně. V písemné žádosti uvede fyzická osoba jméno, příjmení, datum narození, bydliště, příp. adresu pro doručování (může být též elektronická adresa); právnická osoba uvede název, IČO, sídlo, příp. adresu pro doručování. Pokud jsou informace veřejně přístupné, odkáže úřad na to, kde lze tyto informace nalézt, jinak je povinen do 15 dnů informaci poskytnout. Pokud žádost o informace nespadá do působnosti úřadu, vyrozumí o tom žadatele. Úřad je oprávněn požadovat po žadateli náklady spojené s vytvořením kopií, odesláním informací žadateli, příp. s mimořádně rozsáhlým vyhledáváním informací. Musí však vždy zveřejnit sazebník, podle něž bude tyto náklady účtovat.

Předpisy:

- čl. 17–20 Listiny základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.)
- petiční zákon (č. 85/1990 Sb.)
- zákon o právu shromažďovacím (č. 84/1990 Sb.)
- § 214–302 občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.)
- zákon o svobodném přístupu k informacím (č. 106/1999 Sb.)

12. KDE HLEDAT PRÁVNÍ PŘEDPISY

Právní předpisy jsou zveřejňovány ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, která je přístupná [na stránkách Ministerstva vnitra](#).